

Lab. 1839; Escrig, 1851]: «apareixia a sos ulls voltat de certa *estimació*, i dava als objectes una distinció que certament no tenien», NOLLER (*Pap.*, 49). *Aestimada*, en el text eivissenc de fi S. XIII (Macabich, *Feudalismo*, 10), que cito a ALBIRAR. *Estimada* 'besada' (Urgellet): *estimar* 'besar' és del llenguatge infantil de diverses comarques, i a Cardona em reportaven (1926) que l'havien aplicat a l'«òscul marital». *Estimador*. *Estimant*. *Estimat*, -ada. *Estimatiu* [S. xv].

De *esmar*. Tinc nota, però no prou completa i clara d'haver sentit *s'esmada* i *s'esmador* (s *azmadô*) a Mercadal (Menorca, 1964), no sé si en el sentit de 'sonda'. *Desesma*; *desesmat*.

CPY.: *Esmaperdut* 'el qui ha perdut l'esma' [c. 1890, NOLLER], maestr. *esmeperdut* «desatinat» (Culla, Girona). En el sentit contraposat el mateix NOLLER va usar *esmatornar 'fer tornar en si', bell mot que manca encara en tots els diccs. i que mereixeria entrar en el corrent general: «De pit a la barana --- passà llarg temps amb la pensa emboirada, l'esguard perdut, sense dar-se compte de sa pròpia existència, fins que la Madrona l'*esmatornà* amb sobresalt» (*Pap.*, O. C. ed. Gili, i, 27; si bé en una ed. de 1924 en lloc d'això lleigeixo un flac substitut «la *despertà*»).

¹ Potser valdria la pena de rectificar aquesta decisió cismàtica, poc meditada i arbitrària. ¿No tenim una munió de substantius femenins com *febre*, *llebre*, *mare*, *orde*, *espècie*, *sèrie*? Si hem rectificat l'antic *febra* en obsequi als llatins, ¿no convindria fer el mateix en homenatge als valents valencians, tortosins, lleidatans, pallaresos, etc., a qui ha de xocar aquest menyspreu de llur sentiment de la llengua? No hi ha ni el més lleu destorb que privi de preceptuar pertot la grafia *esme*, bo i deixant lliure opció a fer-lo femení o masculí, tal com es fa amb *orde*. — ² Sentit que també trobem en el català medieval: «aparallà bé sa ballesta, e *smà* bé lo malalt --- e quant lo serray l'ach bé *aesmat* va desparar sa bona ballesta ---», Desclot (*NCL*, v, 99.14, 99.18). En anglès clàssic encara *to aim* és prou sovint 'endevinar, conjecturar', així en Shakespeare, en *Othello* (esc. III, v. 6) es tracta d'una estimació a bell ull, quan mirant de lluny la quantitat de naus d'una esquadra, uns diuen 107, un altre 140, l'altre 200: «in these cases, where the *aim* reports, 'tis oft with difference». També en la segona part de *Henry IV* (III, i, 83). — ³ Dites populars menorquines són, p. ex., «qui pega, *estima*», «qui l'*estima*, s'arrima», etc. — ⁴ «Les ovelles *estimen* la *kréa*» 'les cries' tinc anotat a Tavascan capdamunt del Pallars, 1934. — ⁵ Cert, encara que en algun cas s'hi acostava bastant en alguna de les frases: «Io *estimo* a aquell home tant com a vós, y més que a tots los demés», «home que no és *estimat*», tant que algú sospitarà potser no sense raó que ja tira una indirecta cap a l'acc. moderna, i que si no gosa llançar-s'hi és perquè en les seves traduccions llatines fins ací encara es pot estar d'usar-hi *amare*.

COMPOSTOS: *fer una cosa d'esma*, *tenir esma de*, *perdre l'esma*, *sense esma*, *treure l'esma*, *esme* (veg. també supra), *esma*, *erma*, *eima*, *esmar*, *aestmar*, *aesmar*, *estimar*, *estimar més*, *estim*, *estima*, *llibre d'estima*, *estimable*, *inestimable*, *enesmable*, *estimació*, *aestimada*, *estimada* 'besada', *estimar* 'besar', *estimador*, *estimant*, *estimat*, *estimada*, *estimatiu*, *esmada*, *esmador*, *desesma*, *desesmat*, *esmaaperdut*, *esmeperdut*, *esmatornar*.

Esmadeixar-se, V. *madeixa* *Esmagar*, *esmai*, *esmaiar*, *esmair*, V. *desmaiar* *Esmaixellat*, V. *maixel·la* (MAXIL-LA).

¹⁵ ESMALT, del francic *SMALT id., avui al. *schmelz* id., provinent del verb a-al. ant. *smelzen* 'fondre, liquidar', suec *smälta* 'fondre minerals', longob. *smaltjan* (d'on prové l'it. *smaltire* 'pair'). □ 1.^a doc.: *ermauts*, 1306; *esmalt*, 1370; *esmaltat*, 1313.

²⁰ «En los taxels no aja perles, ni peres preciosas, ni *ermauts*», doc. de 1306 (Alart, *RLR* VII, 54). L'*InoLC* cita també aquesta variant rossellonesa *armaut* (amb el fenomen fonètic normal -zm- > r) en documents de 1311, 1363, etc. Llatinitzats: «--- custodiam argenti dauratam cum --- *esmaltis*», doc. de Bna. de 1370 (CaCandi, *MiscHicat.* II, 229); «volgué-li dar lo bastó, lo qual era de or maçis, e al un cap, de *esmlt*, tenia pintades les armes del Imperi» en el *Tirant de Galba* (Ag. IV, 9); «*esmlt*: emblema, -atis», OPou (*TbPu.*, 185). I veg. altres testimonis catalans en els *DAG.*, *AlcM* i en A. Castro, *Glos. Lat.-Esp. de la E. M.*, 235; GColon, *EncLingHis.*, §§ 6, 44. En castellà apareix també en el S. xv, però és probable que la llengua veïna vagi rebre'l del català. No tenim notícies de l'existència d'aquesta arrel germànica en gòtic, i en canvi sabem que els francs es dedicaren a la fabricació de ceràmica (Gamillscheg, *Rom. Germ.* I, 232), per tant és inversemblant que en castellà i portuguès sigui germanisme autòcton; però per raons fonètiques és bastant segur que no el pogueren pendre de la llengua d'oc ni del francès, com sigui que en aquella té més correntment la forma *esmaut*, i en francès, on *esmal* ja apareix en el S. XII, la -t s'hagué de perdre per un procés analògic des de temps molt antics, i no es troba mai en els textos; cf. DCEC, ESMALTE, i ací MELSA. La variant mall. *esmlt* sobre la qual crida l'atenció Moll (*AORBB* II, 66), no crec que pugui venir de cap variant germànica, sinó d'un vocalisme analògic en el verb *esmltar* (a la manera de *sebre*, *tenca*, *esguerra*, etc.), si bé afavorit per parònims com *empelta*, *emmelar*, *melsa*, etc.).

DERIV.: *Esmaltar* [*esmaltat*, doc. de 1313, Finke, *Acta Ar.* III, 240]. *Esmaltable*. *Esmaltada*. *Esmaltador*. *Esmaltadura* [1546]. *Esmaltat*. *Esmaltí*. *Esmaltina*.

Esmaluc, *esmalucada*, *esmalucar*, *esmalucat*, V. *amaluc* *Esmanegar*, V. *mà nec* *Esmanyocat*, V. *manya* *Esmaperdut*, *esmar*, V. *esma* *Esmaragda*, *esmaragdí*, *esmaragdita*, V. *maragda* *Esmargenar*, *esmarjar*, V. *marge* *Esmarrar*, V. *marrada* *Esmarriar-se* encrueua-